

Nr 39

Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen med redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1969, given Stockholms slott den 20 februari 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag, till riksdagen överlämna redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1969.

GUSTAF ADOLF

Torsten Nilsson

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnas en redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1969.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärendena, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 20 februari 1970.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Ministern för utrikes ärendena anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *redogörelse till riksdagen för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1969* och anför.

I resolution nr 319: 1966 om förbindelserna med de nationella parlamenten uppmanar Europarådets rådgivande församling regeringarna att årligen lägga fram en rapport om verksamheten i Europarådets ministerkommitté inför sina parlament. Kungl. Maj:t har lämnat riksdagen sådana redogörelser för åren 1967 och 1968 (skr. 1968: 23, skr. 1969: 27).

En redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1969 har utarbetats inom utrikesdepartementet i samråd med övriga berörda departement och torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Jag vill i detta sammanhang göra några allmänna kommentarer om europarådsarbetet.

Europarådet, som den 5 maj 1969 högtidlighöll tjuguarminnet av under-tecknandet av rådets stadga, har påtagit sig alltfler praktiska samarbetsuppgifter i Europa. Rådet intar i dag en självskrivnen plats vid sidan av övriga internationella organisationer som är verksamma i Europa. Den svenska regeringen stöder helhjärtat det samarbete på det europeiska planet som bedrivs i rådets olika organ.

Europarådets arbetsprogram för åren 1969 och 1970, som antogs av ministerkommittén den 5 maj 1969, omfattar mer än 250 olika arbetsuppgifter inom bl. a. rätts-, social-, hälsovårds-, kultur-, utbildnings- och miljövårdsområdena. Det är Europarådets hittills mest omfattande program. Ett delvis nytt arbetsområde har tagits upp på arbetsprogrammet i och med att kommun- och regionfrågorna tilldelats ett särskilt avsnitt i programmet. Ministerkommittén har även beslutat att tillsätta en expertkommitté för kommun- och regionfrågor som skall bistå ministerkommittén med förslag

till samarbetsåtgärder på dessa områden. Härigenom hoppas ministerkommittén att rådgivande församlingens och den europeiska kommunkonferensens olika initiativ på kommun- och regionområdena skall kunna följas upp bättre än som hittills varit möjligt.

De beslut på olika fackområden, som medlemsstaternas regeringar enar sig om i Europarådets ministerkommitté, förbereds i expertkommittéer som tillsätts av ministerkommittén. Expertkommittéerna är således underställda ministerkommittén även om vissa av dem har en ganska självständig ställning bl. a. i budget- och planeringsfrågor. F. n. finns ett 70-tal expertkommittéer. Ministerkommitténs beslut i olika fackfrågor grundar sig alltid på ett förberedande arbete på expertplanet. Jag har därför ansett det riktigt att i redogörelsen för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté göra en kort sammanfattning under respektive fackområde av årets arbete inom några av de större expertkommittéerna, nämligen kommittén för juridiskt samarbete, kommittén för brottslighetsfrågor, kommittén för mänskliga rättigheter, kulturstyrelsen, den sociala kommittén, hälsovårdskommittén, naturvårdskommittén och kommittén för samarbete i region- och kommunfrågor.

Det viktiga praktisk-tekniska samarbetet i Europarådet får emellertid inte undanskymmas att Europarådet även är ett organ för samarbete på olika politiska områden. Rådgivande församlingens olika allmänpolitiska förslag i bl. a. integrationsfrågan och beträffande öst/västproblemen diskuteras således regelmässigt av ministerkommittén.

I Europarådets stadga bekänner sig medlemmarna till vissa gemensamma principer som ett lagbundet samhällsskick och respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Det är tragiskt att organisationen under de två senaste åren varit tvingad att ta ställning till frågan om en medlem uppfyllt förpliktelserna för medlemskap. Den svenska regeringen har alltsedan statskuppen i Grekland i april 1967 hävdad att frågan om Greklands förhållande till Europarådet måste lösas så att respekten för stadgan ej undergrävs. Stadgan lämnar inte några tvivel om vilka förpliktelser medlemsstaterna har åtagit sig när de anslöt sig till Europarådet.

På uppmaning av rådgivande församlingen förde Sverige tillsammans med Danmark, Norge och Nederländerna i september 1967 vissa rättsliga aspekter av den grekiska frågan inför Europarådets kommission för de mänskliga rättigheterna. Efter omfattande vittnesförhör och partspläderingar överlämnade kommissionen för de mänskliga rättigheterna den 18 november 1969 sin rapport i Greklandsålet till ministerkommittén. Kommissionens 1200-sidiga rapport utgör enligt min mening övertygande bevisning för att den nuvarande grekiska regeringen inte respekterat sina åligganden enligt konventionen och stadgan. Rapporten fastslår även att den grekiska regeringen varken vid tidpunkten för rapportens överlämnande eller vid maktövertagandet haft rätt att avvika från konventionen under återopande av dess bestäm-

meler om allmänt nödläge. Greklands målet är utan tvekan det mest omfattande som europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna haft att ta ställning till. Kommissionens tidsödande och djupgående prövning av den grekiska situationen förtjänar all respekt inte minst mot bakgrunden av de många svårigheter som den mött i sitt arbete. Greklands målet har även varit ett kraftprov för de anmälande staternas processdelegationer.

Parallellt med det rättsliga förfarandet i kommissionen har den svenska regeringen i Europarådets ministerkommitté verkat för att den grekiska frågan lösas på ett sätt som är förenligt med stadgans bestämmelser. Det var således på bl. a. svenskt initiativ som ministerkommittén vid sitt majmöte förra året hade en ingående diskussion om Greklandsfrågan på basis av rådgivande församlingens rekommendation nr 547: 1969 om läget i Grekland.

Under år 1969 blev det alltmera tydligt att den grekiska regeringen ej avsåg återgå till sådana förhållanden som kan accepteras enligt Europarådets stadga. Mot bakgrunden härav tog Sverige på de skandinaviska staternas vägnar initiativet till att uppföra förslag om Greklands suspension från Europarådet på dagordningen för ministerkommitténs möte i december. I bilagan lämnas en redogörelse för förloppet vid detta ministermöte. Det grekiska beslutet att utträda ur Europarådet — formellt från den 1 januari 1971 men praktiskt från dagen för beslutets kungörande d. v. s. den 12 december 1969 — var ett resultat av att en kvalificerad majoritet medlemsstater vid decembermötet var beredda rösta för det skandinaviska förslaget om suspension. Någon omröstning om detta resolutionsförslag ägde ej rum. Ministerkommittén har emellertid i en särskild resolution fastslagit att Grekland allvarligt kränkt artikel 3 i stadgan. Den har vidare tolkat det grekiska beslutet så att landet ej längre kommer att delta i Europarådets arbete och anmodat ministrarnas ställföreträdare att klarlägga de administrativa och finansiella konsekvenserna av den uppkomna situationen. Ministerkommittén har slutligen uttryckt en förhoppning om att sådana villkor snart skall föreligga i Grekland som gör det möjligt för landet att bli fullvärdig medlem igen.

Jag vill understryka att den svenska regeringens olika åtgärder i Greklandsfrågan genomförts under hänsynstagande till det omfattande stöd för sådana åtgärder som europeisk parlamentarisk opinion gett uttryck för. Det är min uppfattning att respekten för Europarådet skulle ha allvarligt skadats om inte ett bestämt ställningstagande gjorts i denna fråga. Under de mer än två år, som den rättsliga prövningen pågått, har den grekiska regeringen haft möjlighet att ändra de förhållanden som ej står i överensstämmelse med konventionen. Greklands regering har dock inte utnyttjat denna tidsfrist för att återinföra sådana demokratiska konstitutionella förhållanden som skulle möjliggjort landets fortsatta deltagande i Europarådets arbete. Det är emellertid min förhoppning att Grekland en dag skall återgå till demokratiska

förhållanden och därigenom kunna återta sin plats bland Europarådets medlemsstater.

Jag har tidigare framhållit att regeringen på allt sätt stöder det praktisk-tekniska samarbete som Europarådet bedriver. Som exempel på vårt intresse för detta arbete vill jag nämna att regeringen föreslagit att zigenarproblemet tas upp i Europarådets arbetsprogram. Utgångspunkten för vårt förslag har varit rådgivande församlingens rekommendation nr 563: 1969 om zigenarnas och andra kringresandes situation i Europa, vari medlemsstaternas regeringar uppmanas att genomföra vissa åtgärder på det nationella planet.

Jag vill även nämna att Sverige under år 1969 organiserat tre europarådskonferenser. I Malmö hölls under tiden februari—juni en kurs för blivande yrkeslärare med deltagare från Europas utvecklingsområden. I juli hölls en konferens i Sundsvall över temat "Kontinuerlig utbildning på gymnasienivå". I oktober organiserades inom ramen för kulturstyrelsens arbete en konferens om eterburen vuxenutbildning till vilken även vissa icke-medlemsstater, bl. a. från Östeuropa, inbjudits. Från svensk sida har alltid hävdats att det praktisk-tekniska arbete, som bedrivs i Europarådet, skall vara öppet för de icke-medlemsstater som önskar delta. Det är vår förhoppning att dessa möjligheter skall beaktas i allt större utsträckning.

Under året har generalsekreterare Smithers avgått. Det är under hans ämbets tid som det nuvarande arbetsprogrammet utformats. Min förhoppning är att den konsolidering och förbättring av europarådsarbetet, som ägt rum under Smithers' tid, skall fullföljas under hans efterträdare, förre österrikiske utrikesministern Toncic-Sorinj.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t delger riksdagen den inom utrikesdepartementet upprättade redogörelsen för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1969.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas skrivelse av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1969

I. Ministerkommittémöten

Ministerkommittén har sammanträtt två gånger under år 1969 — den 5—6 maj i London och den 12 december i Paris.

1. Det 43:e ministermötet i London

Den svenska delegationen vid det 43:e mötet stod under ledning av utrikesminister Torsten Nilsson. I delegationen ingick även Sveriges ständiga ombud hos Europarådet, ambassadör Sven Backlund, samt utrikesråden Love Kellberg och Wilhelm Wachtmeister.

På dagordningen stod bl. a. antagandet av Europarådets arbetsprogram, förbindelserna med FN, teknologiska samarbetsfrågor i Europa, Greklandsfrågan samt förbindelserna med utomstående stater.

I samband med ministermötet högtidlighölls tjugårsminnet av under-tecknandet av Europarådets stadga vid en särskild ceremoni i Westminster Hall.

a) Antagande av arbetsprogrammet

Ministerkommittén antog enhälligt Europarådets mellanstatliga arbetsprogram för åren 1969 och 1970.

b) Förbindelserna med FN

Ordföranden, den västtyske utrikesministern *Brandt*, fastslog att det tekniska samarbetet mellan europarådsstaterna inom FN i exempelvis rättsfrågor skall fortsätta som hittills. Frågan om politiska konsultationer i FN inom europarådskretsen borde på nytt behandlas vid ministerkommitténs möte i december 1969.

c) Teknologiska samarbetsfrågor i Europa

Generalsekreterare *Smithers* framlade ett förslag till ett försöksprojekt inom det teknologiska samarbetet i Europa som hade utarbetats tillsammans med övriga europeiska internationella organisationer. Han betonade att det var hans bestämda övertygelse att vad som saknades i internationellt samarbete inom de praktisk-tekniska områdena var ett organ, som kunde samla in och fördela de data, som regeringarna behövde för att fatta riktiga beslut i internationella samarbetsfrågor på dessa områden.

Ministerkommittén beslöt att generalsekreteraren skulle fortsätta sina konsultationer med övriga internationella organisationer under hänvisning till den diskussion som ägt rum i ministerkommittén. Därefter borde ministerkommittén fatta ett beslut i ärendet.

d) Greklandsfrågan

På svenskt initiativ hade rådgivande församlingens rekommendation nr 547 om läget i Grekland, som antagits den 30 januari 1969 av rådgivande församlingen, uppförts på ministerkommitténs dagordning.

Utrikesminister *Brandt* tolkade inledningsvis den oro han trodde ministerkommittén kände över situationen i Grekland. Han föreslog att ministerkommittén skulle göra ett uttalande härom. Han hoppades vidare att ministrarna skulle uttrycka en förhoppning om att kommissionens för de mänskliga rättigheterna rapport i det s. k. greklandsmålet snart skulle bli tillgänglig. Han var slutligen övertygad om att ministrarna önskade behålla församlingens rekommendation på sin dagordning.

Utrikesminister *Nilsson* framhöll bl. a. att den svenska regeringen delade rådgivande församlingens slutsatser att Grekland allvarligt bröt mot villkoren för medlemskap och därför borde dra de nödvändiga slutsatserna och dra sig ur rådet. Det var enligt svensk uppfattning i första hand den grekiska regeringen som hade att ta ställning. Om den inte frivilligt drog sig tillbaka var ministerkommittén uppmanad av församlingen att vidtaga lämpliga åtgärder. Den svenska regeringen hade i samråd med de danska och norska regeringarna fört vissa aspekter av det grekiska problemet inför europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna. Det fanns emellertid två skilda grupper av regler när det gällde att ta ställning till förbindelserna mellan Europarådet och Grekland — stadgan och konventionen om de mänskliga rättigheterna. Tillämpningen i ett särskilt fall av en av dessa grupper av regler uteslöt inte tillämpningen av den andra samtidigt eller senare. Vad som skulle hända i denna fråga var betydelsefullt inte bara för Grekland och Europarådet utan också för de principer som var de väsentliga i demokratin. Den grekiska frågan var ett gemensamt ansvar och en prövosten för det demokratiska Europa. Om Grekland inte drog de nödvändiga slutsatserna av församlingens rekommendation blev det utomordentligt svårt för svenska regeringen att godtaga fortsatt grekiskt medlemskap av rådet.

Ministerkommittén antog en resolution (69) 18 om läget i Grekland med röstsiffrorna 13 (Sverige) — 2—3.

I denna framhålls att ministerkommittén beslutar delge den grekiska regeringen slutsatserna i församlingens rekommendation så att denna regering kan dra de nödvändiga konsekvenserna. Ministrarna förklarar sig vidare beredda att fatta ett beslut vid sitt nästa möte och uttrycker förhoppningen att kommissionens för de mänskliga rättigheterna rapport kommer att bli tillgänglig för ministerkommittén så snart som möjligt. Slutligen beslutar ministerkommittén att behålla rekommendationen på sin och ställföreträdarnas dagordning.

e) Förbindelserna med utomstående stater

Under denna dagordningspunkt gjorde bl. a. utrikesminister *Nilsson* ett inlägg vari han framhöll att tiden nu var mogen för stormakterna att göra en

kraftansträngning för att bryta kapplöpningen med kärnvapen. I första hand borde alla kärnvapenprov förbjudas.

I frågan om en europeisk säkerhetskonferens hade man på svensk sida alltid ansett att en sådan konferens kunde vara nyttig om den var öppen för alla berörda stater och förbereddes noggrant. Inga förhandsvillkor borde uppställas.

En av de stater, som berördes av den nuvarande situationen i Europa, var naturligtvis Förenta staterna som enligt Potsdamavtalet var en av de fyra makter som hade ansvaret för Tysklands framtida ställning. Från svensk sida ansåg man därför att en europeisk säkerhetskonferens inte skulle uppnå några varaktiga resultat utan Förenta staternas deltagande. Den svenska regeringen förordade också ett kanadensiskt deltagande i en sådan konferens.

Det föreföll klart att en konferens om en så viktig och känslig fråga som europeisk säkerhet inte kunde förberedas noggrant om inte de båda supermakterna från början deltog i de förberedande diskussionerna. Det var också viktigt att Europas mindre stater kunde diskutera sina synpunkter med supermakterna innan konferensen ägde rum. Förberedelserna kunde äga rum bilateralt eller på annat sätt. Huvudsaken var att ingen möjlighet försatts att återuppta en fruktbärande dialog om den europeiska kontinentens säkerhet.

2. Det 45:e ministermötet i Paris

I den svenska delegationen, som leddes av utrikesminister Torsten Nilsson, ingick kabinetssekreterare Ole Jödahl, Sveriges ständiga ombud hos Europarådet, ambassadör Sven Backlund, samt utrikesråden Love Kellberg och Wilhelm Wachtmeister.

Sedan den nyvalde generalsekreteraren, före österrikiske utrikesministern L. Toncic-Sorinj, avlagt stadgeenlig ämbetsförsäkran behandlades Greklandsfrågan och vissa administrativa frågor.

a) Greklandsfrågan

Vid det 183:e mötet med ministerkommitténs ställföreträdare den 24 oktober hade ambassadör Backlund på de svenska, danska och norska regeringarnas vägnar formellt framlagt förslag om att på dagordningen för ministerkommitténs möte skulle uppföras förslag om Greklands suspension från Europarådet.

Utrikesminister Nilsson inledde debatten med att hänvisa till att ministerkommittén vid sitt majmöte förklarat sig beredd att fatta ett beslut i Greklandsfrågan vid innevarande möte på basis av församlingens förslag. Rådgivande församlingen hade fastslagit att Grekland allvarligt kränkte stadgan och uppmanat ministerkommittén att göra grekiska regeringen uppmärksam på dessa slutsatser samt vidtaga åtgärder enligt stadgans bestämmelser om bl. a. suspension. Dessa slutsatser hade ministerkommittén delgett den grekiska regeringen. Ministerkommittén hade hoppats att Grekland skulle förstå nödvändigheten av att återgå till demokratiska förhållanden eller dra sig ur Europarådet.

Vad var Europarådets och ministerkommitténs ansvar när Grekland inte hade uppfyllt förväntningarna? Förtroendet för Europarådet skulle allvarligt skadas om man inte kunde fatta ett bestämt beslut nu. Ministerkommit-

tén och församlingen hade inte vidtagit några förhastade åtgärder i denna fråga. Grekland hade getts god tid att förklara och förändra sin situation. Men nu hade ögonblicket kommit då kommitténs medlemmar som representerar för regeringar i demokratiska stater måste fatta ett beslut. Stadgan, som var ett ömsesidigt kontrakt, lämnade inga tvivel om villkoren för medlemskap.

Hade något hänt sedan maj, som visade att Grekland var villigt att följa de principer, som var grundläggande för Europarådsarbetet? De nya lagarna var knappast inspirerade av demokratiska ideal. Konstitutionen förutsåg att det första parlamentsvalet skulle genomföras av den revolutionära regeringen och även nästa val skulle äga rum enligt dess lagar. Så länge som medborgerliga rättigheter undertrycktes hade man anledning betvivla att eventuella val skulle bli demokratiska. Man fick inte heller glömma att Grekland fortfarande styrdes enligt särskilda undantagslagar. Vad som behövdes var konkreta bevis genom bestämda åtgärder som visade en sinnesförändring hos den grekiska regeringen.

Flera regeringar hade tidigare framhållit att de önskade avvakta rättighetskommissionens rapport innan de tog ställning till församlingens rapport. Kommissionens noggranna och djupgående undersökning kunde inte diskuteras nu men rapporten fanns tillgänglig. På svensk sida stödde man helhjärtat generalsekreteraren när han uttalade starka förbehåll rörande de anklagelser som den grekiska regeringen riktat mot kommissionen och dess sekretariat i en note till generalsekreteraren den 9 december. (I denna note framhåller grekiska regeringen att kommissionen och sekretariatet inte iakttagit konventionens bestämmelser och på ett flagrant sätt ägnat sig åt anti-grekisk verksamhet. Generalsekreteraren uppmanas att genomföra undersökningar såväl mot medlemmar av kommissionen som mot sekretariatet för att fastställa ansvarsfrågan. Den grekiska regeringen förklarar vidare att den anser kommissionens rapport utan kraft och verkan samt förbehåller sig rätten att genomföra domstolsförfarande mot de ansvariga.)

På svensk sida kunde man inte acceptera att förfarandet inför kommissionen användes som ett argument för att undgå det politiska ansvar som ministerkommittén hade enligt stadgan, fortsatte utrikesminister Nilsson. Även politiska, ekonomiska och strategiska skäl hade anförts för att uppskjuta ett beslut men dessa argument var inte relevanta om ministerkommittén handlade som den måste, nämligen i överensstämmelse med stadgan. Ytterligare uppskov i frågan skulle allvarligt försvaga respekten för Europarådets principer.

Det var ett allvarligt ögonblick i Europarådets historia när ministerkommittén ombads att suspendera en medlem, fortsatte utrikesminister Nilsson. I en förhoppning att så många medlemsstater som möjligt skulle acceptera den skandinaviska resolutionen hade Sverige, Danmark och Norge infört vissa ändringsförslag i resolutionstexten som framförts av den tyska delegationen. Enligt stadgan borde ministerkommittén gå längre men i en förhoppning att det grekiska folket skulle förstå att Europa hoppades att landet skulle återgå till demokrati föreslog man från skandinavisk sida att Grekland endast suspenderades från rådet. Ministerkommittén borde grunda sitt beslut på Europarådets principer om demokrati, frihet och mänskliga rättigheter.

Avslutningsvis redogjorde utrikesminister Nilsson för den framlagda resolutionen.

I denna framhölls bl. a. att Grekland allvarligt kränkt artikel 3 i stad-

gan. Ministerkommittén suspenderar Grekland från sina representationsrättigheter tills tillfredsställande framsteg gjorts mot en normalisering av situationen i fråga om mänskliga rättigheter liksom beträffande politisk frihet och ett lagbundet samhällsskick. Ministerkommittén förklarar slutligen att den i sinom tid kommer att ta ställning till om de villkor, som angetts i resolutionen, uppfyllts.

Under den grekiske utrikesministern *Pipinelis'* anförande, som följde efter utrikesminister Nilssons, cirkulerades den skandinaviska resolutionen på nytt i ministerkommittén. Resolutionen hade denna gång de västtyska, brittiska, holländska, luxemburgska, isländska, irländska, italienska och belgiska delegationerna som medförslagsställare.

Efter ett avbrott för enskilda överläggningar och inlägg från bl. a. de västtyska, irländska, norska och brittiska delegationerna begärde den grekiske utrikesministern ordet för att meddela att han på instruktion av sin regering var nödsakad att underrätta kommittén om Greklands beslut att från samma dag uppsäga Europarådets stadga och dra sig ur organisationen i enlighet med artikel 7 i stadgan. Efter enskilda överläggningar och en kort debatt antog därefter ministerkommittén enhälligt — Cypern deltog ej i omröstningen — följande resolution i Greklandsfrågan:

”Ministerkommittén,

som anser att Grekland allvarligt kränkt artikel 3 i stadgan,

som konstaterar att den situation som beskrivs i rådgivande församlingens rekommendation 547 den 30 januari 1969 föreligger i Grekland,

som vidare konstaterar att den grekiska regeringen, som föreslås i paragraf 7 i nämnda rekommendation, har meddelat sitt utträde ur Europarådet i enlighet med artikel 7 i stadgan,

1. förutsätter att den grekiska regeringen kommer att avstå från vidare deltagande i Europarådets verksamhet fr. o. m. i dag

2. drar av denna förutsättning slutsatsen att det inte är nödvändigt att fortsätta suspensionsproceduren enligt artikel 8 i stadgan

3. ger ministrarnas ställföreträdare i uppdrag att klarlägga de administrativa och finansiella konsekvenserna av denna situation

4. uttrycker förhoppningen att sådana villkor snart skall föreligga i Grekland som möjliggör för landet att återta sitt fulla medlemskap i Europarådet.”

b) Övriga ärenden

Under denna dagordningspunkt meddelade den franske statssekreteraren *de Lipkowski* att den franska regeringen beslutat lämna ett lån på 70 miljoner francs till Europarådet för uppförande av nya byggnader i Strasbourg för organisationen.

II. Beslut m. m. av ministerkommitténs ställföreträdare och arbetet inom vissa av ministerkommitténs expertkommittéer

Enligt ministerkommitténs procedurregler utser varje minister en ställföreträdare. Ställföreträdarna sammanträder och beslutar i ministerkommitténs namn då denna ej är samlad. Beslut, som fattas av ställföreträdarna, har samma giltighet och innebörd som ministerkommitténs egna be-

slut. Ställföreträdarna har under året haft nio möten. Varje möte har pågått omkring en vecka.

I det följande lämnas en redogörelse för behandlingen av vissa allmänpolitiska frågor samt rätts-, kultur-, utbildnings-, social-, hälsovårds-, miljö- och arbetsmarknads-, kommun- och regionfrågor i ministerkommittén och några av expertkommittéerna.

1. Allmänpolitiska frågor

Rådgivande församlingen har under år 1969 antagit ett par rekommendationer om Europarådets allmänna politik.

I *rekommendation 546*, som antogs av rådgivande församlingen den 29 januari 1969, uppmanas medlemsregeringarna bl. a. att i sina kontakter med den kommunistiska världen visserligen erinra om att stadgan inte medger några undantag, då det gäller medlemmar eller dem som önskar bli medlemmar, men att detta inte hindrar stater som tillhör andra politiska och sociala system att samarbeta i några av rådets arbetsområden på annat sätt. Ministerkommittén uppmanas vidare att främja Europarådets möjligheter att spela en större roll i samarbetet mellan olika delar i Europa.

I sitt svar framhåller ministerkommittén bl. a. att den alltid är beredd att utnyttja den värdefulla bas för praktiskt europeiskt samarbete som Europarådet utgör. Ministerkommittén betonar att dess politik beträffande samarbete med icke-medlemsstater alltid har varit konsekvent och konstruktiv. Ministerkommittén framhåller vidare att den vid sitt 43:e möte bekräftat att dess politik alltjämt avser att främja deltagande av icke-medlemsstater i det mellanstatliga samarbetet på olika tekniska områden. Församlingen var underrättad om att ett antal europeiska icke-medlemsstater — bl. a. östeuropeiska stater — redan deltar i vissa mellanstatliga arbetsuppgifter i rådet. Sådant deltagande var av ömsesidigt intresse för de europeiska staterna och kunde bidra till att främja den nödvändiga avspänningen.

I *rekommendation 558*, som antogs av rådgivande församlingen den 16 maj 1969, uppmanas ministerkommittén bl. a. att i full utsträckning begagna sig av de möjligheter som Europarådet erbjuder för att främja europeiskt enande. Ministerkommittén borde vidare sörja för överenskommelser, om nödvändigt partiella, särskilt på undervisningens, den vetenskapliga forskningens och teknologins områden för att därigenom ge nya kraftfulla impulser i Europa.

I sitt svar till församlingen framhåller ministerkommittén att den delar rådgivande församlingens uppfattning att alla möjligheter som Europarådet kan erbjuda som ett instrument för europeiskt enande bör utnyttjas. Det var i denna anda som ministerkommittén lade fram det mellanstatliga arbetsprogrammet och vidtog alla åtgärder som var nödvändiga för att detta skulle kunna genomföras. Ministerkommittén var vidare helt medveten om utbildningens liksom den vetenskapliga forskningens och teknologins betydelse för ett europeiskt enande men ansåg att det i nuvarande läge inte vara lämpligt att besluta sig för nya initiativ på dessa områden.

2. Rättsfrågor

a) Greklands målet inför kommissionen för de mänskliga rättigheterna

Sverige, Danmark och Norge anmälde tillsammans med Nederländerna i september 1967 Grekland inför Europarådets kommission för de mänskliga rättigheterna. Förhandlingarna inför kommissionen inleddes i januari 1968. Kommissionen förklarade sig efter att ha hört parternas argumentering behörig att uppta anmälningarna till prövning. En underkommission tillsattes för att undersöka de faktiska omständigheterna i fallet. Förhandlingar och vittnesförhör inför underkommissionen ägde rum under andra hälften av 1968.

Den 10—20 mars 1969 besökte underkommissionen Grekland. Underkommissionen hörde vittnesmål från ett femtiotal personer och inspekterade säkerhetspolisens lokaler i Athén och Piraeus. Efter besöket förklarade underkommissionen i en presskommuniké att den avslutat sitt besök tidigare än avsett på grund av att den blivit hindrad av den grekiska regeringen från att höra vissa tortyrvittnen samt från att avlägga besök i fångläger på ön Leros och i Averoffängelset i Athén. Underkommissionen ansåg inte att de skäl som anförts av den grekiska regeringen i sammanhanget var godtagbara.

Den 9 och 10 juni 1969 ägde de avslutande muntliga förhandlingarna rum inför underkommissionen. De anmälande staternas representanter gjorde därvid en sammanfattning av den sakliga och juridiska bevisning som framlagts beträffande Greklands kränkningar av konventionen om de mänskliga rättigheterna. Den grekiska representanten, som tidigare begärt uppskov med förhandlingarna, förklarade att han ämnade framlägga sin regerings synpunkter vid ett senare tillfälle. Underkommissionen uppmanade efter förhandlingarnas slut den grekiska regeringen att inkomma med skriftlig slutplädering inom tre veckor. Denna hemställan efterkoms inte.

För att komplettera det material om tortyr som insamlats hörde underkommissionen den 16—17 juni och 26 juli ytterligare ett antal vittnen i Strasbourg.

Den 23 juli inlämnade de tre skandinaviska staterna ett 180-sidigt dokument innehållande dessa staters skriftliga slutpläderingar i tortyrfrågan. Pläderingarna baserade sig på uppgifter som sammanställts av de skandinaviska regeringsombuden och på analyser av de vittnesförhör som ägt rum inför underkommissionen.

Underkommissionen avslutade sina undersökningar i Greklands målet den 4 oktober och överlämnade en redogörelse för resultatet av dessa till plenarkommissionen. Denna utarbetade en rapport som den 18 november överlämnades till utrikesministrarna i europarådsstaterna. I rapporten fastslås att Grekland kränkt följande artiklar i konventionen om de mänskliga rättigheterna: 3 (skydd mot tortyr och omänsklig behandling), 5 (rätt till frihet och personlig säkerhet), 6 (rätt till opartisk och offentlig rättegång), 8 (rätt till privatliv), 9 (rätt till tankefrihet), 10 (yttrandefrihet), 11 (föreningsfrihet), 13 (rätt att påtala konventionskränkning), 14 (skydd mot diskriminering) samt artikel 3 i konventionens första tilläggsprotokoll (fria val).

Vidare fastslås att det ej förelegat ett allmänt nödläge i Grekland som motiverat avsteg från konventionens bestämmelser enligt dennas artikel 15 såsom gjorts gällande av den grekiska regeringen.

I anslutning till rapporten framlade kommissionen vidare vissa förslag till Europarådets ministerkommitté. Dessa gick ut på att ministerkommittén skulle förelägga Grekland att inom viss tid återupprätta de mänskliga rättigheterna på samtliga de områden där kränkningar ägt rum.

Den 7 december överlämnade den grekiska regeringen till Europarådets generalsekreterare en verbalnote i vilken den beskyllde kommissionen och dess sekretariat för att grovt ha åsidosatt sina förpliktelser enligt konventionen om de mänskliga rättigheterna och för att ha ägnat sig åt antigrekiska aktiviteter. Den grekiska regeringen förklarade sig av denna anledning betrakta kommissionens rapport såsom varande utan kraft och verkan.

Den 12 december anmälde den grekiska regeringen sitt utträde ur Europarådet och uppsade — i samband med att frågan om Greklands suspension från Europarådet behandlades i ministerkommittén — konventionen om de mänskliga rättigheterna. Uppsägningen av konventionen får inte till följd att Grekland löses från sina förpliktelser enligt konventionen beträffande de kränkningar som ägt rum före den dag då uppsägningen träder i kraft, d. v. s. den 13 juni 1970.

b) Konventioner m. m.

(i) Sverige tillträdde den 5 mars 1969 den *europiska konventionen om begränsning av fall av flerfaldigt medborgarskap och om militära förpliktelser i fall av flerfaldigt medborgarskap* den 6 maj 1963 (prop. 1968: 128, 1LU 54, rskr 395).

(ii) Sverige undertecknade den 6 maj 1969 den *europiska överenskommelsen om personer som deltar i förfaranden inför Europarådets kommission och domstol för de mänskliga rättigheterna*. Överenskommelsen avser bl. a. regeringsombud, enskilda sökande, advokater, vittnen och experter. Dessa skall åtnjuta immunitet mot rättsligt förfarande i vad avser skriftliga eller muntliga uttalanden som göres inför kommissionen och domstolen. Immunitet skall även åtnjutas för handlingar eller annan bevisning som inges till kommissionen eller domstolen.

Överenskommelsen innehåller vidare bestämmelser som syftar till att underlätta skriftväxling mellan de personer som omfattas av överenskommelsen och kommissionen och domstolen samt bestämmelser avsedda att underlätta dessa personers resor till och från sammanträden med kommissionen och domstolen.

(iii) Sverige undertecknade den 6 maj 1969 den *europiska konventionen om skydd för fornminnen*. Konventionen skall ratificeras. Enligt konventionen åtar sig de fördragsslutande staterna att, såvitt möjligt, låta märka ut och skydda platser och områden av arkeologiskt intresse samt förhindra obehöriga utgrävningar inom dessa platser och områden. Vidare föreskrivs bl. a., att museer och liknande institutioner, vilkas förvärvspolitik står under statlig kontroll, skall vidta erforderliga åtgärder för att förhindra att obehörigen åtkomna föremål förvärvas av dem.

(iv) Sverige tillträdde den 26 juni 1969 den *europiska konventionen den 20 april 1959 om obligatorisk försäkring mot skadeståndsansvar i fråga om motorfordon* (prop. 1968: 115, 1LU 34, rskr 230).

(v) Sverige tillträdde den 30 oktober 1969 den *europiska konventionen den 7 juni 1968 om upplysningar rörande innehållet i utländsk rätt* (jfr skr. 1969: 27).

(vi) En europeisk överenskommelse som reglerar *villkoren för s. k. au pair-anställning* har öppnats för undertecknande den 24 november 1969.

(vii) En *överenskommelse om fortsatt utbetalning av stipendier till studerande vid studier utomlands* öppnades för undertecknande den 12 december 1969. Studerande, som innehar stipendium för en studiekurs vid en högre läroanstalt i hemlandet, skall enligt överenskommelsen få behålla sitt stipendium om han, på egen begäran och med samtycke från de myndigheter som har överinseende över hans studier, blir antagen till samma studiekurs vid en läroanstalt i en annan fördragsslutande stat.

e) Resolutioner som antagits av ministerkommittén

(i) *Filmen och skyddet för ungdom.*

I resolution (69)6, som antogs den 7 mars 1969, rekommenderas medlemsstaternas regeringar att till statliga myndigheter och intresserade organisationer sprida en rapport om film och ungdom som har titeln "The Cinema and the Protection of Youth". Denna rapport ligger till grund för resolutionen.

Vidare rekommenderas regeringarna att vid bestämmande av åldersgränser ta hänsyn till biologiska, psykologiska och sociala faktorer. Det förordas att man i varje form av filmcensur begagnar sig av den sakkunskap som innehas av dem som yrkesmässigt sysslar med film, av sociologer m. fl. Rekommendationen innehåller också en rekommendation beträffande beslut i censurfrågor. Skälen för beslutet bör anges, i varje fall i avslagsbeslut, och berörda personer bör ha tillgång till beslutet. Beslut i censurfrågor bör också kunna överklagas.

Regeringarna rekommenderas vidare att intensifiera produktion och distribution av film för barn och ungdom samt skolundervisning i filmkunskap. Försöksverksamhet och forskning rörande film bör främjas för att öka kännedomen om films inverkan på barn och ungdom samt för att skapa möjligheter att utnyttja filmen i brottsförebyggande syfte och för ungdomens fostran. Censurorganen bör uppmanas att ställa sitt material till förfogande för forskare och att underlätta deras arbete.

Dessutom rekommenderas regeringarna att främja utbyte av information mellan medlemsstaterna och att främja kontakter mellan filmorganisationer. Slutligen anmodas regeringarna att vart femte år informera Europarådets generalsekreterare om vilka åtgärder som har vidtagits i anledning av resolutionen.

(ii) *Åtgärder ägnade att främja en enhetlig tolkning av europeiska överenskommelser.*

I resolution (69)27, som antogs den 26 september 1969, föreslås att Europarådets medlemsstater vidtager vissa åtgärder som har till syfte att underlätta en enhetlig tolkning av överenskommelser som ingåtts inom rådets ram.

Sålunda rekommenderas att, när det officiella nationella språket i en medlemsstat inte är ett av Europarådets officiella språk, översättning av sådana överenskommelser utformas så att den troget återger den auktoritativa texten. Vidare bör stater med samma officiella språk eftersträva att en enda översättning görs till detta språk av sådana överenskommelser. När en översättning av sådana överenskommelser publiceras, bör om möjligt den auktoritativa texten återges samtidigt eller åtminstone erinran göras om textens internationella ursprung.

Slutligen rekommenderas staterna att såvitt möjligt informera vederbörande nationella organ om andra staters tillämpning och tolkning av europarådsöverenskommelser.

(iii) *Sammanställning och spridning av upplysningar om tillämpning och tolkning av Europarådets överenskommelser.*

I resolution (69)28, som antogs den 26 september 1969, rekommenderas regeringarna att med iakttagande av vissa riktlinjer årligen till Europarådets sekretariat överlämna en förteckning över beslut som fattats av medlemsstaternas högsta domstolar och över de viktigaste besluten från deras övriga domstolar liksom över lagstiftningsåtgärder och administrativa åtgärder av allmän art som rör tillämpningen och tolkningen av särskilt angivna överenskommelser vilka träffats inom Europarådets ram.

Det åligger sekretariatet att vidtaga vissa åtgärder med anledning av de från medlemsstaterna erhållna upplysningarna.

(iv) *Internationella organisationers immunitet och privilegier.*

På initiativ av brittiska regeringen och med stöd av ministerkommitténs beslut har Europarådets kommitté för juridiskt samarbete (CCJ) låtit granska de principer som gäller för beviljande av immunitet och privilegier åt internationella organisationer. Utredningen har utmynnat i en rapport i vilken bl. a. betonas att immunitet och privilegier till sådana organisationer bör bestämmas med hänsyn till vederbörande organisations behov i och för fullgörande av dess syften och utövande av dess funktioner. Det framhålls också som betydelsefullt att staterna inte använder dessa förmåner som ett medel att uppmuntra internationella organisationer att inrätta sina huvudkvarter på deras områden. Vad som särskilt är ägnat att föranleda kritik är enligt rapporten immunitet i fråga om lagföring. I detta hänseende borde man överväga begränsningar under vederbörligt hänsynstagande till organisationens intresse.

I resolution (69)29, som antogs den 26 september 1969, rekommenderas medlemsregeringarna att låta sig vägledas av rapportens överväganden vid eventuella framtida förhandlingar om immunitet och privilegier åt internationella organisationer.

Genom resolutionen bemyndigas slutligen generalsekreteraren att överlämna rapporten till Förenta Nationernas generalsekreterare.

(v) *Utländska studiebesök av jurister från Europarådets medlemsländer.*

I resolution (69)30, som antogs den 26 september 1969, rekommenderas regeringarna att beträffande utländska studiebesök av jurister från Europarådets medlemsländer tillämpa vissa regler som samtidigt antogs och finns fogade vid resolutionen. Reglerna syftar till att underlätta för jurister tillhörande ett medlemsland att i annat sådant land bedriva studier rörande det landets rättssystem, lagstiftning som berör europeiska organisationer, såsom Europarådet eller EEC, eller lagstiftning som tillkommit med anledning av europeiska konventioner m. m.

(vi) *Åtgärder i syfte att förhindra nya skiljaktigheter mellan de europeiska staternas rättssystem*

I resolution (69)32, som antogs den 26 september 1969, föreslås vissa åtgärder i syfte att förhindra att nya skiljaktigheter uppkommer mellan

medlemsländernas rättssystem. Regeringarna rekommenderas bl. a. att vid utarbetandet av ny civilrättslig lagstiftning av större betydelse så långt möjligt fästa vederbörligt avseende vid motsvarande lagstiftning i andra europeiska stater samt att inte utan noggrant övervägande föreslå lösningar som avsevärt skiljer sig från dem som allmänt tillämpas i andra europeiska stater. Vidare förordas att regeringarna, när det är lämpligt, i propositioner med lagförslag lämnar en redogörelse för i andra europeiska länder allmänt accepterade lösningar och skälen för eventuella betydelsefulla avvikelser från dessa lösningar. I syfte att undvika nya skiljaktigheter mellan rättssystemen bör enligt resolutionen vederbörande ministerier rådgöra direkt med varandra. Slutligen uppmanas CCJ att vid lämpliga tillfällen anslå en punkt på sin dagordning för utbyte av information om aktuella lagstiftningsfrågor.

d) Europeiska kommittén för juridiskt samarbete (CCJ)

Den europeiska kommittén för juridiskt samarbete har under år 1969 hållit två möten. Kommitténs 11:e möte ägde rum den 2—6 juni och det 12:e mötet den 1—5 december.

Vid 11:e mötet antogs bl. a. ett förslag till resolution om immunitet och privilegier för internationella organisationer (jfr punkt 2. c) (iv)).

CCJ antog vid 12:e mötet ett förslag till konvention om spärrning av förlorade eller stulna värdepapper. Konventionsutkastet syftar till att upprätta ett internationellt system för spärrning av förlorade eller stulna värdepapper. Endast sådana värdepapper som är i internationell cirkulation omfattas av konventionens system. En lista över dessa värdepapper skall upprättas av Europarådets generalsekreterare. Värdepapper som spärras i enlighet med konventionen skall publiceras i en internationell spärrlista. Ett vid konventionen fogat reglemente innehåller regler angående publicering och distribution av listorna. Ett centralt kontor skall inrättas för att motta uppgifter om spärrning av värdepapper och att vidarebefordra uppgifterna till vederbörande nationella myndighet. Reglementet föreskriver vidare att de nationella myndigheterna skall svara för publiceringen av den internationella spärrlistan i sina respektive stater. Konventionsutkastet är nu under övervägande inom ministerkommittén.

I syfte att uppnå ökad rättslikhet mellan Europarådets medlemsländer pågår utredningsarbete på en rad områden inom olika kommittéer under CCJ. Bland de olika ämnen som står på CCJ:s arbetsprogram hör främst nämnas skadeståndsregler i biltrafik, fordringspreskription, staters immunitet samt ADB-behandling av internationella överenskommelser, lagtext, rättsfall och rättsstatistik. På grundval av ett förslag från rådgivande församlingen kommer under år 1970 en kommitté att påbörja utredning av frågan om enhetliga regler om myndighetsåldern. En annan kommitté skall ta upp frågan om den juridiska regleringen av värdepappersfonder till behandling.

En underkommitté till CCJ är sysselsatt med att utarbeta en systematisk långtidsplan för CCJs kommande arbetsprogram. Underkommittén beräknas kunna redovisa sitt arbete till CCJs 13:e möte.

e) Europeiska kommittén för brottslighetsfrågor (ECCP)

ECCP har sammanträtt en gång under 1969. Vid sammanträdet, som ägde rum den 19—23 maj, behandlades bl. a. förslag till resolution rörande praktiska organisatoriska åtgärder för övervakning och behandling av villkorligt dömda och villkorligt frigivna samt förslag till konvention rörande brottmålsdomars internationella rättskraft. I båda fallen beslöt ECCP att föra förslagen vidare till ministerkommittén där de nu är under övervägande.

Bland de frågor som f. n. behandlas i ECCP:s underkommittéer märks överförande av handläggning i brottmål från en medlemsstat till en annan, harmonisering av påföljder för vägtrafikbrott, straffrättsliga aspekter på narkotika och narkotikamissbruk samt översyn av FN:s standard minimumregler för fångars behandling. Under 1970 kommer man att börja arbeta med frågor rörande bl. a. minimumregler för rättegång i den tilltalades frånvaro samt användningen av gruppsamtalsmetoden (group counselling) vid behandling inom fångvården. På ECCP:s program står också samordning av kriminologisk forskning. I detta syfte ordnas årligen konferenser för cheferna för de kriminologiska forskningsinstituterna. Under 1969 har hållits en konferens av mera omfattande karaktär till vilken medlemsstaterna kunde sända även andra representanter. I konferensen deltog också observatörer från icke-medlemsländer i och utanför Europa. Ämnet för konferensen var »Identifiering av de viktigaste problemen inom kriminologisk forskning».

f) Expertkommittén för de mänskliga rättigheterna

Expertkommittén för de mänskliga rättigheterna har avslutat sina studier beträffande de problem som följer av samexistensen mellan den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter och FN:s konventioner på de mänskliga rättigheternas område. En rapport härom har under året överlämnats till ministerkommittén.

I rekommendation 509, som antogs av rådgivande församlingen i januari 1968, uppmanades ministerkommittén att låta utreda frågan huruvida medlemsstaternas nationella lagstiftning, med hänsyn till artikel 8 i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, bereder privatlivet tillräckligt skydd mot sådana kränkningar som förövas genom användande av moderna vetenskapliga och tekniska metoder. Ministerkommittén har uppdragit åt expertkommittén för de mänskliga rättigheterna att studera dessa frågor. Expertkommittén inledde dessa studier vid ett sammanträde i oktober 1969. Vid detta sökte man precisera frågeställningarna i ämnet och skissera det skydd för privatlivet som är önskvärt i olika situationer.

3. Utbildnings- och kulturfrågor**a) Organisation**

Utbildnings- och kulturavsnitten tillhör de längsta och mest omfattande i Europarådets arbetsprogram. Huvudansvaret för utformningen och genomförandet av dessa båda programavsnitt ligger hos kulturstyrelsen (CCC). Verksamheten finansieras med medel från en särskild kulturfond som styrelsen förvaltar självständigt.

Kulturstyrelsens uppgift är att ange mål och riktlinjer för arbetet. Detaljplanering äger rum inom följande underorgan: kommittén för högre utbildning och forskning, kommittén för allmänna skolfrågor, kommittén för vuxenutbildning, ungdom och sport och dokumentationscentret för utbildning i Europa. En samlad prioritering mellan de olika programaktiviteterna utförs av en särskild program- och budgetkommitté som sammanträder omedelbart före kulturstyrelsens sessioner. Under kulturstyrelsens överinseende har sedan 1963 pågått kursverksamhet inom ramen för ett experimentellt europeiskt ungdomscentrum. Detta centrum avses bli permanent fr. o. m. hösten 1971. Avdelningen för utbildning, vetenskap och kultur inom Europarådets generalsekretariat fungerar som sekretariat åt kulturstyrelsen och dess underorgan.

b) Verksamheten 1969

(i) *Möten med kulturstyrelsen*

Kulturstyrelsens två sammanträden under år 1969 ägde rum i Strasbourg i februari och september. Huvudpunkten på dagordningen för februari-mötet var en allmän debatt om ungdomens situation i dagens samhälle. Till grund för diskussionen låg dels rådgivande församlingens rekommendation 531: 1968 om krisen i det europeiska samhället, dels yttranden i frågan som avgetts av kulturstyrelsens underkommittéer. Den svenska delegationen presenterade i debatten huvuddragen av den svenska politiken i fråga om ungdomsstöd och studerandemedverkan i skolan och vid universiteten. Efter debatten antogs ett uttalande där man bl. a. betonade vikten av att ungdomsfrågorna fick en framträdande plats inom alla sektorer av Europarådets arbetsprogram. Särskilt framhölls att det permanenta europeiska ungdomscentret borde kunna bli ett effektivt instrument för främjande av internationellt ungdomsarbete.

Vid septembersessionen fastställdes 1970 års verksamhetsprogram. Vidare diskuterades bl. a. en omorganisation av kommittén för vuxenutbildning, ungdom och sport i syfte att införliva alla kulturfrågor med kommitténs verksamhet. Frågan om en omorganisation hade väckts från svensk sida vid februari-sessionen.

(ii) *Europeiskt ungdomscentrum*

Enligt beslut av ministerkommittén skall ett permanent europeiskt ungdomscentrum upprättas i Strasbourg i en för ändamålet särskilt uppförd byggnad. Byggnaden skall enligt planerna vara färdigställd i september 1971 då det permanenta centrets verksamhet inleds. Under 1969 har förslag till statuter för centret utarbetats och behandlats bl. a. inom berörda organ under kulturstyrelsen.

(iii) *Resolution som antagits av ministerkommittén*

Främjande av språkundervisning i Europa.

På grundval av en rekommendation från kulturstyrelsen antog ministerkommittén den 25 januari 1969 resolution (69)2 om ett intensifierat program för undervisning i moderna språk i Europa. Regeringarna uppmanas att vidga insatserna när det gäller moderna språk i skolundervisningen, inom högre utbildning och vuxenutbildning samt inom lärarutbildning och pedagogisk forskning. Som ett primärt mål för skolundervisningen anges

minst ett modernt främmande språk på skolschemat för varje 10-åring i Europa.

(iv) *Fackministermöten — rådgivande församlingens rekommendation 497 om förstärkning och rationalisering av det internationellt-kulturella samarbetet*

I rekommendation 497, som antogs av rådgivande församlingen i september 1967, uppmanas ministerkommittén att anmoda medlemsregeringarna att stärka det mellanstatliga samarbetet i Europa på utbildnings- och kulturområdet bl. a. genom att göra de europeiska utbildningsministermötena till en självständig stående konferens med egna verkställande och rådgivande underorgan.

I sitt svar, avgivet i mars 1969, hänvisar ministerkommittén inledningsvis till sitt år 1968 avgivna svar på församlingens rekommendation 516 om Europarådets funktioner och framtid, i vilket kommittén betonade sin roll som samordnare av Europarådets verksamhet på olika områden. Kommittén säger sig givetvis vara medveten om det ständiga behovet att förbättra Europarådets struktur och arbetsmetoder när så anses påkallat. Kommittén framhåller emellertid, att de europeiska utbildningsministerkonferenserna fungerar tillfredsställande och anser inte att det vore tillrådligt att institutionalisera dem.

Frågan om de europeiska utbildningsministerkonferensernas institutionalisering m. m. har ånyo aktualiserats under 1969, dels genom dåvarande franske utbildningsministern Edgar Faures öppningsanförande vid utbildningsministermötet i Versailles, dels i rekommendation 567 om tjugo års europeiskt kulturellt samarbete som antogs av rådgivande församlingen den 1 oktober 1969.

I detta sammanhang kan nämnas att Europarådets generalsekretariat fungerar som sekretariat för vissa fackministermöten i Europa. Under år 1969 har således det sjätte europeiska utbildningsministermötet ägt rum i Versailles den 20—22 maj. I mötet deltog från svensk sida dåvarande utbildningsministern Olof Palme. Under huvudtemat "Utbildningsmöjligheter för alla" presenterades en brittisk rapport om socialt och intellektuellt handikappade elevers särskilda behov i undervisningen och en fransk rapport om förskolans och de första skolårens betydelse för vidareutvecklingen av barn från mindre privilegierade miljöer. Statsrådet Palme berörde i ett anförande sambandet mellan utvecklingen på skolområdet och utformningen av den eftergymnasiala utbildningen i framtiden och betonade därvid vikten av en ökad satsning på vuxenutbildning. Han skisserade som ett framtidsperspektiv ett utbildningssystem där insatserna inte som nu koncentreras till ungdomsåren utan där det blir normalt att växla mellan perioder av yrkesverksamhet och utbildning.

På inbjudan av Belgiens kulturminister har vidare ett möte i Bryssel den 24—28 november mellan europeiska ministrar med ansvar för kulturminnesvård och samhällsplanering hållits. Kulturminnesvårdens relationer till stads- och regionplanering diskuterades mot bakgrund bl. a. av det arbete på ifrågavarande område som utförts inom Europarådets ram sedan 1963.

(v) *Kurser och konferenser i Sverige*

Under tiden den 10 februari—14 juni genomgick 23 europarådsstipendiater från Europas utvecklingsområden en kurs vid yrkespedagogiska insti-

tutet i Malmö. Kursen var den fjärde i en serie för yrkesinstruktörer i Europarådets regi som påbörjats 1966.

Den 5—12 juli hölls en konferens i Sundsvall över temat ”kontinuerlig utvärdering på gymnasienivå”. I konferensen som behandlade förutsättningar och metoder för kontinuerlig utvärdering av elever i alla skolformer som leder till högre utbildning, deltog pedagoger och skoladministratörer från Europarådets medlemsstater.

En konferens om eterburen vuxenutbildning i kombination med andra media och lärarledd gruppundervisning ägde rum i Lidingö den 20—24 oktober. Delegater från 16 medlemsländer samt observatörer från Finland, Jugoslavien, Polen och Unesco deltog i konferensen som utgör ett led i kulturstyrelsens program för studium av nya metoder inom vuxenundervisningen.

4. Sociala frågor

a) Resolutioner som antagits av ministerkommittén

(i) *Säsongmässiga variationer i sysselsättningen*

Resolution (69)10, som antogs den 7 mars 1969, tar närmast sikte på vissa ekonomiska sektorer där säsongmässiga variationer i sysselsättningsläget regelmässigt förekommer, nämligen byggnadsindustrin, jordbruket och skogsbruket, livsmedelsindustrin samt hotell- och turismnäringarna. I resolutionen anges att man i första hand bör söka finna metoder att eliminera eller i vart fall minska sysselsättningsvariationerna i dessa sektorer, varvid olika slags åtgärder anges för olika sektorer. I andra hand bör man genom arbetsmarknads- och social-politiska åtgärder söka motverka sysselsättningsvariationernas negativa effekter för arbetstagarna.

(ii) *Arbetstagares sociala avancemang genom vidareutbildning*

Resolution (69)23, som antogs den 27 juni 1969, förordar åtgärder för vidareutbildning i syfte att underlätta för anställda att avancera inom sin anställning eller byta arbete. I resolutionen rekommenderas bl. a. allmänna och återkommande informationskampanjer med användande av TV, radio och andra massmedia för att informera befolkningen om möjligheterna till vidareutbildning och skapa intresse för sådan utbildning. Det understryks att moderna undervisningsmetoder bör komma till användning, förutsatt att utbildningens kvalitet kan garanteras. Utbildning av lärare och instruktörer är särskilt viktig både i fråga om undervisningsmetoder och tekniska framsteg. I fråga om finansiellt stöd till deltagarna anges att sådant stöd exempelvis kan innefatta direkta bidrag av olika slag och om nödvändigt, avlönad ledighet för vidareutbildning i enlighet med nationell lagstiftning eller kollektivavtal. Ett forskningsprogram rekommenderas i syfte att skapa möjligheter till samordning på europeiskt plan. Det betonas att åtgärderna även bör ta sikte på personer som under en längre tid varit borta från förvärvslivet p. g. a. familjeförpliktelser, sjukdom, etc. för att ge dessa personer samma möjlighet som andra när det gäller anställning och befordran.

b) Sociala kommittén

Under 1969 har Europarådets sociala kommitté hållit ett sammanträde i april och ett i oktober.

(i) Tillsammans med rådets hälsovårdskommitté har sociala kommittén antagit ett förslag till resolution med vissa rekommendationer rörande *sociala och socialmedicinska åtgärder för gamla*. Förslaget kommer att underställas ministrarnas ställföreträdare i ett enda dokument, som innefattar jämväl de bestämmelser, som hälsovårdskommittén antagit.

(ii) Inom sociala kommittén pågår vidare diskussion rörande ett förslag till vissa *åtgärder till skydd för unga arbetstagare* (Young Workers' Statute). Förslaget har framlagts vid kommitténs sammanträde i november och har nyligen varit på remiss hos medlemsstaternas regeringar.

(iii) Inför kommittén har framlagts en rapport rörande *skydd i socialt och juridiskt hänseende för ogifta mödrar och deras barn*. I fråga om det sociala skyddet har ett förslag till resolution antagits, medan rapporten i övriga delar efter ytterligare behandling av sociala kommittén avses hänskjutas till rådets kommitté för juridiskt samarbete (CCJ).

(iv) En stipendiatgrupp för samordnad social forskning lade vid november-sammanträdet fram en undersökning rörande individuella *sociala åtgärder till förebyggande av familjens upplösning, vanvård av barn samt ungdomsbrottslighet*. Undersökningen skall efter en första allmän debatt i kommittén behandlas vid kommande sammanträden.

(v) Inom kommittén har vid flera tillfällen diskuterats hur *katastrofhjälp* bör organiseras och planeras dels på det nationella planet, dels genom att medlemsstaterna träffar avtal om bilateralt eller multilateralt bistånd i händelse av katastrof. Utredningar i ärendet pågår och ärendet har uppskjutits till ett kommande sammanträde.

(vi) Ett annat ämne som är föremål för överläggningar inom kommittén är frågan om *kvinnans sociala ställning i Europa*. Ytterligare diskussioner i frågan kommer att äga rum.

(vii) Under flera sammanträden med kommittén har diskuterats vilka ämnen som borde föras upp på dagordningen för en *planerad konferens med Europas arbets- och socialministrar*. Många olika förslag till ämnen har framlagts och frågan avses att ytterligare diskuteras vid kommitténs möte i april 1970.

5. Hälsovårdsfrågor**a) Resolution som antagits av ministerkommittén*****Åtgärder för att minska hälsofarligt buller***

I resolution (69)1, som antogs den 25 januari 1969, rekommenderas medlemsregeringarna att vidtaga vissa åtgärder för att förebygga och minska förekomsten av hälsofarligt buller samt att fastställa vissa normer för bullermätning.

Ministerkommittén, som utgår från världshälsovårdsorganisationens definition av hälsa som ett tillstånd av fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, konstaterar att starkt buller, såsom detta utvecklas och förekommer i dagens industrialiserade samhälle, kan vara i hög grad hälsovådligt, samt att det är en mänsklig rättighet att erhålla skydd mot de skador, som kan förorsakas av kraftiga bullerstörningar. Ministerkommittén kon-

staterar därför att det är av vikt att delge medlemsregeringarna vissa samlade erfarenheter av bullerbekämpning samt föreslår att en serie av kommittén antagna rekommendationer får ligga till grund för arbetet med att söka sänka den allmänna bullernivån samt att inskrida mot bullerskadorna.

Bland rekommendationerna märks en uppmaning att redan i skolan sprida upplysning om buller och dettas skadliga verkningar. Denna informationsverksamhet bör utsträckas till industri och näringsliv samt följas upp med särskilda kampanjer i massmedia, riktade till större grupper av medborgare. Insatser i administrativ ordning och inom ramen för arbetarskydd och den allmänna ordningsstadgan rekommenderas likaledes. Därvid bör särskild uppmärksamhet ägnas maskiner, motortrafik och flygplatser.

Den i moderna fastigheter mångenstädes omvittnade bullerplågan liksom en ur bullerskyddsynpunkt ändamålsenlig stadsplanering är föremål för särskilda rekommendationer, vari anges vissa gränsvärden för buller vilka inte bör överskridas.

Forskning rörande bullerproblem rekommenderas, varvid den psykologiska effekten av buller särskilt bör beaktas.

Medlemsregeringarna anmodas slutligen att vart tredje år inkomma med en rapport till rådet om vidtagna eller planerade åtgärder på detta område.

b) Europeiska hälsovårdskommittén

Under 1969 har Europarådets hälsovårdskommitté hållit två sammanträden, ett i mars och ett i november.

(i) En rapport om de medicinska synpunkterna på *förebyggandet av trafikolycksfall* har godkänts av kommittén.

I samband med studiet av trafikolyckor har kommittén beslutat tillsätta en arbetsgrupp för att utarbeta formulär för insamling av sådana uppgifter som erfordras för en epidemiologisk bedömning av trafikolycksfall. Man skall sikta till att söka pröva dessa inom försöksområden i olika länder.

För 1970 har beslutats att såsom ämne för ett koordinerat stipendieprogram föreslå "Olycksfall i barnåren som ett hälsovårdsproblem".

(ii) Efter utredning av en arbetsgrupp har kommittén antagit ett förslag till rekommendation till regeringarna om åtgärder för att *minska kostnaderna för medicinsk behandling*.

(iii) Kommittén har fortsatt sitt arbete på att utforma en organisation för att tillhandahålla en *europaisk standard för blodfärgämne*. Denna organisation avses administreras av det statliga institutet för folkhälsan i Nederländerna och tills vidare få ekonomiskt stöd av Europarådet.

(iv) Hälsovårdskommittén har godtagit ett förslag till rekommendation till regeringarna rörande *de medicinska synpunkterna på sport*. I rekommendationen understryks särskilt betydelsen av att det i varje land finns en central institution för sportsmedicin samt att sportsmedicin ingår i undervisningen för blivande läkare och även för specialister.

(v) Kommittén har genom en arbetsgrupp utarbetat rekommendationer till regeringarna om minimikrav för *utbildning av laborietekniker* för att möjliggöra utbyte av sådana mellan medlemsstaterna. Efter en ingående diskussion har ifrågavarande rekommendation antagits. Vidare har en arbetsgrupp för att utröna minimikraven på utbildning av den lägre utbildade laborieteknikerpersonalen tillsatts.

(vi) Frågan om *överförande av stoft efter avliden* har varit föremål för ingående diskussion vid flera sammanträden. Ett förslag till rekommenda-

tion i ämnet avses underställas en juridisk arbetsgrupp med hänsyn till att det redan finns ett internationellt avtal till vilket vissa länder anslutit sig.

(vii) Arbetet på blodgivningsområdet har fortsatt. Kommittén har undersökt olika möjligheter att förbättra *standard* vid blodtransfusioner genom bättre utbildad personal. Vidare har risker i samband med användandet av olika sorters material studerats.

(viii) En rekommendation i syfte att vid behov underlätta *överförandet av modersmjölk* från ett land till ett annat har antagits av kommittén.

(ix) Slutligen kan nämnas att en expertgrupp tillsatts för att utvärdera varför *fluoridering* för att förebygga karies ej genomförts i ett stort antal europarådsstater.

6. Miljövårdsfrågor

Europarådet har under året omorganiserat sekretariatet för naturvårdsarbetet och satt upp en ny byrå för miljö- och naturvårdsfrågor.

Europarådets *naturvårdskommitté* har under året i stor utsträckning koncentrerat arbetet på förberedelserna för det *europiska naturvårdsåret 1970* och konferensen i Strasbourg 9—12 februari 1970 om "Miljövården i morgondagens Europa". Arbetet inför året har i Sverige uppdragits åt statens naturvårdsverk. En särskild nationalkommitté har bildats med jordbruksminister Ingemund Bengtsson som ordförande.

Naturvårdskommittén har under året även behandlat frågor om samarbete med den europeiska kommunkonferensen och beaktande av landskap och natur vid *regionplaneringen*. Den sistnämnda frågan har lett till att ministerkommittén den 31 oktober 1969 antagit en resolution (69)36 i vilken medlemsstaterna och i synnerhet den europeiska regionministerkonferensen rekommenderas att bl. a. verka för att naturvårdsfrågorna beaktas i all regional planering och att de områden som är särskilt värdefulla ur naturvårdssynpunkt värdegraderas så de kan vägas mot andra intressen i planarbetet.

Ministerkommittén har vidare — bl. a. mot bakgrund av Torrey-Canyonkatastrofen — den 31 oktober 1969 antagit en resolution (69)37 i oljeskyddsfrågor i vilken medlemsländerna anmodas att vidtaga åtgärder för att bl. a. intensifiera forskningen angående följderna för den marina floran och faunan av oljeutsläppen och vidtaga alla tänkbara åtgärder för att framdeles förhindra liknande olyckor.

7. Arbetsmarknadsfrågor

Resolutioner som antagits av ministerkommittén

(i) *Migrerande arbetares återvändande till sitt hemland.*

Resolution (69)7, som antogs den 7 mars 1969, tar upp de problem som möter migrerande arbetare vid återvändandet till hemlandet. Dessa problem gäller ofta såväl sysselsättningen som bostadsanskaffandet och det är därför viktigt att utvandringsländerna förbättrar sin service härvidlag. Särskilt samarbete bör också komma till stånd med utvandrings- och invandringsländerna i vad gäller exempelvis godkännande av utbildning och yrkeskunskaper som förvärvats vid vistelse utanför hemlandet, planering av barnens skolgång och överföring av sparmedel till hemlandet.

(ii) *Billiga bostäder för migrerande arbetare*

Resolution (69)8, som antogs den 7 mars 1969, förordar särskilda åtgärder i fråga om bostadsförsörjningen för migrerande arbetare. Medlemsländerna uppmanas sörja för att särskilda program för anskaffning, inspektion och produktion av bostäder för migrerande arbetare kommer till stånd.

(iii) *Immigranters deltagande i verksamheten inom de företag i vilka de arbetar*

Resolution (69)9, som antogs den 7 mars 1969, understryker, att invandrare bör ha samma möjligheter som det egna landets arbetare att delta i den verksamhet som förekommer inom ett företag. Detta gäller särskilt möjligheterna att välja och bli vald till förtroendemän, att delta i fackligt arbete och att ha samma villkor i fråga om förmåner, arbetsförhållanden och anställningstrygghet som övriga anställda.

Ovannämnda tre resolutioner ansluter sig till det arbete med utarbetande av en stadga för migrerande arbetare som pågår inom en särskild kommitté. Nyligen har därjämte inletts ett kommittéarbete med syfte att förbättra praktikantutbytet mellan medlemsländerna.

8. Kommun- och regionfrågor

Ministerkommittén har under år 1969 beslutat att den s. k. ad hoc-kommittén för samarbete i kommun- och regionfrågor skall få samma fasta ställning som övriga expertkommittéer. Dess uppgift är att bistå ministerkommittén i behandlingen av rådgivande församlingens och kommunkonferensens förslag och förbereda ställningstaganden i frågor som rör bl. a. den regionala och lokala strukturen i olika länder, finansieringsfrågor i anslutning till de kommunala och regionala organen, kommunernas roll i den fysiska planeringen och uppgiftsfördelningen mellan stat och kommun.

Kommittén har haft sitt tredje möte i Strasbourg den 27—31 oktober 1969.

Vid mötet diskuterades bl. a. skillnader i den lokala och regionala strukturen i olika länder. Till grund för diskussionerna låg ett från medlemsländerna insamlat och bearbetat material om regionplanering och regional indelning i olika länder samt en analys av den kommunala ekonomin i ett antal större kommuner.

Kommittén förbereder vidare insamling av uppgifter om kommunernas och de regionala organens roll i regionplaneringen och den fysiska planeringen i övrigt, avfolkningsområdenas problem samt kommunernas ansvar för att bekämpa vattenföroreningarna.

9. Övrigt

Europarådets budget

Det svenska bidraget till Europarådets *budget* för 1969 utgjorde omkr. 1 128 000 kr. Den totala budgeten belöpte sig till omkr. 45 527 000 kr.

Stockholm i februari 1970.